MAZOWSZE PŁOCKIE i KUJAWY

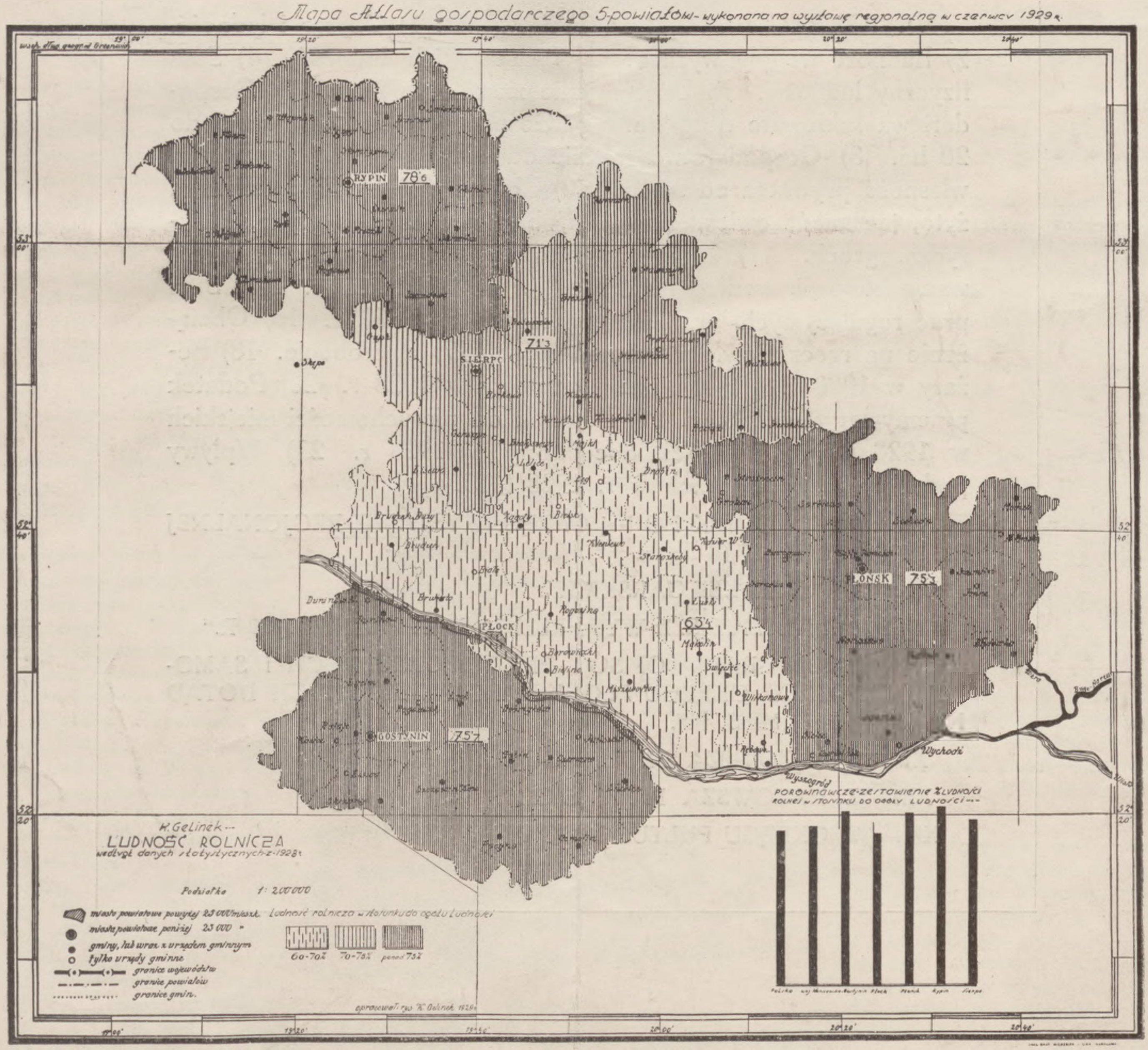
MIESIĘCZNIK ILLUSTROWANY, ARTYSTYCZNY, SPOŁECZNY i LITERACKI.

Nr. 5

Rok 1929
Wyd. IV

Mapa Atlasu gospodarczego 5 powiatów — wykonana na wystawę regionalną w czerwcu 1929 r.

Pierwszej Okręgowej Wystawie Regionalnej 23.VI—7.VII 1929 roku w Płocku numer ten poświęcamy.

T R E Ś Ć:

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Cena numeru 1 zł. 20 gr.

Nr. 5. M A J. R. 1929. Wyd. IV.

Miesięcznik Illustrowany

ARTYSTYCZNY. SPOŁECZNY. LITERACKI.

Mazowsze Płockie i Kujawy

Redakcja i Administracja: Płock, Sienkiewicza 8, Telefon 164. Konto czekowe P. K. O. 63.909.

Co to jest Okręg. Wystawa Regjonalna?

Często dają się słyszeć zapytania:

— Co to jest Wystawa Regjonalna?

— Jaki ona będzie miała charakter?

— Co ma na celu? Pytania te nasuwa nowa nazwa „regjonalna", określająca charakter Wystawy. Pochodzi ona od wyrazu łacińskiego regjo, co znaczy dzielnica, prowincja i jest wytworem kierunku, obecnie nazywanego regjonalizmem. Regjonalizm jest to dążenie do budzenia w ośrodkach prowincjonalnych najżywszego ruchu kulturalno-gospodarczo-naukowego. Ruch ten ma na celu ujawnienie i spotęgowanie wartości, tkwiących w ludziach i terenie danego ośrodka na jego własny pożytek oraz pożytek państwa.

Stąd wynika, że Wystawa Regjonalna w Płocku będzie miała charakter kulturalno-naukowy i zmierzać będzie w sposób możliwie najprzystępniejszy i zrozumiały dla najszerszych warstw do zobrazowania wartości terenu i mieszkańców okręgu płockiego, a mianowicie powiatów: Płockiego, Gostynińskiego, Płońskiego, Rypińskiego i Sierpeckiego oraz miasta Płocka.

Celem naszej Wystawy będzie przy pomocy uświadomienia ogółu wznowienie życia gospodarczego, społecznego i kulturalnego oraz pobudzenie szerszych warstw do pracy nad podniesieniem poziomu gospodarczego.

Okręg. Wystawa Regjonalna w Płocku będzie do pewnego stopnia poglądową monograją Okręgu, dostępną i zrozumiałą dla każdego.

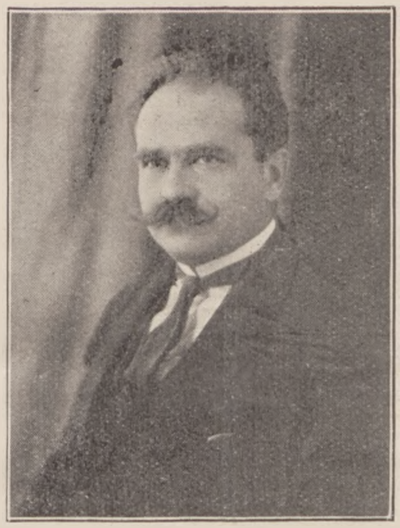
Poznać swój teren pracy i działania powinien każdy uświadomiony obywatel kraju.

Pośpieszmy więc wszyscy na Okręgową Wystawę Regjonalną w Płocku. Będzie ona otwarta uroczyście w dn. 23 czerwca r. b. w obecności przedstawicieli Rządu, Samorządów i Społeczeństwa.

„Cudze rzeczy wiedzieć — ciekawość jest, swoje — potrzeba".

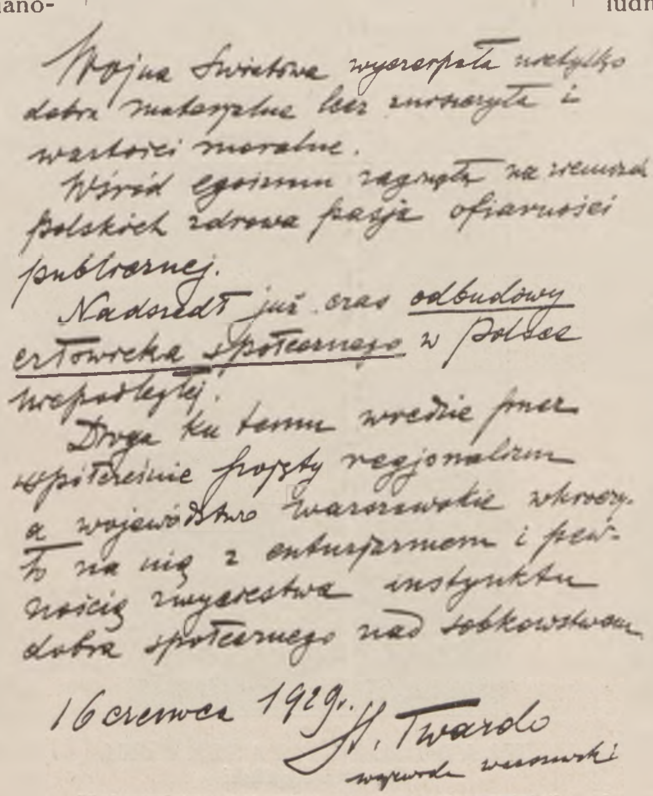
Dr. Aleksander Maciesza.

Odbudowa „człowieka społecznego" a regjonalizm.

STANISŁAW TWARDO
Wojewoda Warszawski

* * *

Wojna światowa wyczerpała nietylko dobra materjalne lecz zniszczyła i wartości moralne.
Wśród egoizmu zagasła na zewnątrz polskich zdrowa pasja ofiarności publicznej.
Nadszedł już czas odbudowy człowieka społecznego w Polsce niepodległej.
Droga ku temu wiedzie przez uspołecznienie poprzez regjonalizm a województwo warszawskie wkroczy na nią z entuzjazmem i pewnością zwycięstwa instynktu dobra społecznego nad sobkowstwem.
16 czerwca 1929 r. St. Twardo
wojewoda warszawski

Autograf specjalnie napisany dla N-ru Wystawowego „Mazowsza Płockiego i Kujaw".

NA OTWARCIE!

Dn. 23.VI 1929 r. po nabożeństwie w Bazylice katedralnej, otwartą zostanie w sposób uroczysty 1-a Okręg. Wystawa Regjonalna w Płocku, obejmująca m. Płock i powiaty: Gostyniński, Płocki, Płoński, Rypiński i Sierpecki. Płock całem sercem wita zebranych w tym ważnym momencie Gości i życzy wszystkim zwiedzającym jaknajszerszego zapoznania się z terenem, ludnością, warunkami bytu i pracy oraz dziełami, które zostały tutaj stworzone, życzy też, aby ogół nasz uświadomił sobie czego nam jeszcze brak i wytknął plan działalności na najbliższy choćby okres czasu.

Z przedstawionych danych wynika, że północno-zachodnia część rozległej dzielnicy, którą w gieografji Polski zwiemy Mazowszem Płockiem jest krajem wybitnie rolniczym, zgórą 70% przeciętnie liczącym ludności, która żyje i czerpie swe zasoby z pracy nad produkcją ziemiopłodów i hodowlą zwierząt domowych. Najwięcej uprzemysłowiony Powiat Płocki liczy 63,4% ludności rolniczej, najmniej uprzemysłowiony Powiat Rypiński 78,6%. Przeciętny odsetek ludności miejskiej, a więc inteligencji, kupców, rzemieślników, urzędników, przedstawicieli zawodów wyzwolonych nie dosięga liczby 30. Jest to ważna dla żyjących i działających na tym terenie wskazówka. Dalej widzimy, że w tych warunkach sporo osób, nie mogąc się wyżywić powiększa kadry wychodźców lub szeregi bezrobotnych, prosty wniosek, że trzeba im dać zatrudnienie! Trzeba wzmóc przemysł, w stosunku do wzbierającej fali bezrobocia.

Pocieszającym jest objawem polepszenie się stanu fizycznego ludności. Poza powiatem Sierpeckim, gdzie i wzrost poborowych i zdolność do służby wojskowej zmalały — wszędzie indziej w ciągu ostatniego półwiecza poprawiły się one znacznie. To dowodzi, mimo narzekań pesymistów, że warunki bytu są o wiele lepsze niż były.

To też powinno nam dodawać otuchy do temwięcej wytężonej na przyszłość działalności. Dalej, jeśli chodzi o byt materjalny, należy zwrócić uwagę na zmniejszenie się zadłużenia dóbr w T-wie Kredytowem Ziemskiem, co popycha do uciekania się do rujnujących wysoko oprocentowanych kredytów krótkoterminowych, a doprowadza do wniosku, że niezbędne są kredyty długoterminowe. Wzmagająca się parcelacja wskazuje też na potrzebę uprzemysłowienia kraju i rozbudzenia ruchu budowlanego. W dziedzinie umysłowej i kulturalno-artystycznej należy zwrócić uwagę na konieczność wzmożenia czytelnictwa, zainteresowania się większego sprawami dzieł sztuki i ochroną zabytków.

Wszechstronna praca nad ludem wiejskim i dla tego ludu, nad poprawą jego bytu materjalnego i podniesienia sfery jego upodobań kulturalnych i artystycznych, rozwój przemysłu i zdobnictwa ludowego — oto hasła dnia dzisiejszego, które po zwiedzeniu tej Wystawy muszą głęboko zapaść w serca wszystkich myślących poważnie i z pewną troską o przyszłość dzielnicy naszej i Polski całej — osób.

Konstanty Bolesta-Modliński.

Organizacja 1-ej Okręg. Wystawy Regjonalnej 1929r. w Płocku.

Na posiedzeniu Płockiego Regjonalnego Komitetu Powiatowego dn. 14.XII 1928 r. ub. dr. Al. Maciesza oznajmił zebranym, że Wojewoda Warszawski p. St. Twardo podjął inicjatywę zorganizowania Pierwszej Okręgowej Wystawy Regjonalnej w 1929 r. w Płocku, dla upamiętnienia 10-ej rocznicy Wskrzeszenia Niepodległości Polski oraz w celu przeglądu sił i zasobów miejscowego społeczeństwa. Inicjatywa ta spotkała się z ogólnym aplauzem. Wnet też zabrano się do jej realizacji. Po skompletowaniu Komitetu Wystawy i wyłonieniu Kom. Wykonawczego wydano w styczniu 1929 r. do społeczeństwa następującą odezwę.

„W związku z Powszechną Wystawą Krajową w Poznaniu otwarta zostanie w końcu czerwca 1929 r. w Płocku Wystawa Regjonalna, obejmująca m. Płock i 5 powiatów: płocki, gostyniński, płoński, sierpecki i rypiński.

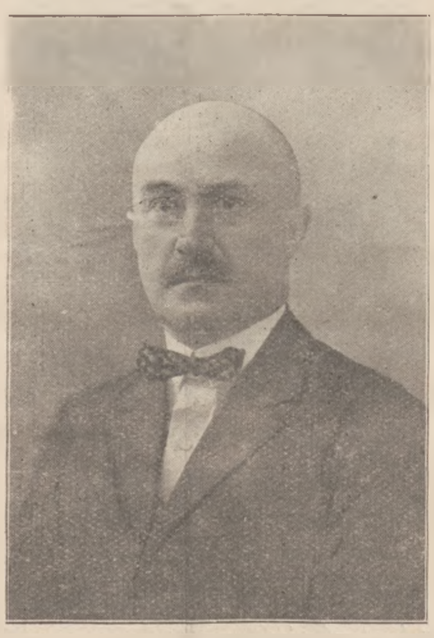
Wystawa ma na celu wyjaśnienie stanu posiadania i zobrazowanie waż-

STEFAN ZBROŻYNA
Prezydent m. Płocka

BOLESŁAW GRABOWSKI
Starosta Gostyniński.

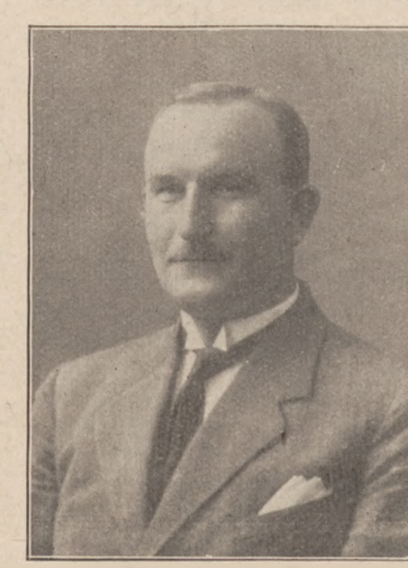
ANTONI PINAKIEWICZ
Starosta Płocki

ANTONI WOJCIECHOWSKI
Starosta Płoński

WŁADYSŁAW STASZEWSKI
Starosta Rypiński

TADEUSZ KOZIOROWSKI
Starosta Sierpecki

niejszych przejawów życia umysłowego, społecznego i gospodarczego okręgu płockiego w czasie przeszłym i teraźniejszym. Ma ona pogłębić świadomość zbiorową co do wartości, jaką przedstawia połnocno-zachodnia część Mazowsza Płockiego pod względem przyrodniczym, kulturalnym i gospodarczym.

Dr. ALEKSANDER MACIESZA
Przewodniczący Kom. Wyk.
I-ej O. W. R. w Płocku.

Gmach Gimnazjum Męskiego im. króla Władysława Jagiełły, gdzie pomieszczono 1-szą Okręg. Wystawę Regjonalną 1929 r. w Płocku.

Poznanie własnego terenu będzie także przygotowaniem do pożytecznego zwiedzenia Wystawy Krajowej w Poznaniu, lub uzupełnieniem wiadomości tam nabytych.

Wystawa obejmować będzie następujące działy:

1) Zabytków przedhistoryczn. i historycznych.

2) Sztuki malarskiej, rzeźbiarskiej i. t. p.

a) dzieł sztuki, znajdujących się na naszym terenie,

b) dzieł sztuki nowoczesnej, wykonanych przez ludzi, pochodzących z naszego terenu.

3) Dzieł literatury oraz nauki, napisanych przez ludzi, pochodzących z naszego terenu.

4) Etnograficzny, obejmujący przemysł i sztukę ludową.

5) Statystyczno-monograficzny (wykresy, tablice, modele powierzchni powiatów, wszelkiego rodzaju mapy, bibliografja powiatów i t. p.).

6) Samorządowy ilustrujący wyniki pracy samorządów.

7) Rolniczo-handlowo-przemysłowy, ilustrowany tablicami i wykresami ze szczególnem uwzględnieniem specyficznych cech każdego powiatu.

Do współdziałania w pracy około gromadzenia okazów na Wystawę Regjonalną w Płocku Komitet Wystawy prosi wszystkich, którym kultura rodzima nie jest obojętna, którym leży bardzo na sercu rozwój i rozkwit Mazowsza Płockiego, a w szczególności prosi samorządy powiatowe, miejskie i gminne, stowarzyszenia i organizacje społeczne i zawodowe, instytucje kulturalno-oświatowe, oraz poszczególne osoby, o poparcie wystawy i chętne dostarczanie eksponatów.

Wszelkie wyjaśnienia w sprawie Wystawy udzielają Komitety Regjonalne oraz Komitet Wykonawczy Wystawy. (Płock, Starostwo, pokój 23, tel. 300, godz. urzęd. od 9-ej do 13 i od 15—17).

Komitet Okręgowy Wystawy Regjonalnej 1929 r. w Płocku fot. J. Dąb.
na zebraniu w dniu 6.VI. 1929 r.

Siedzą (od lewej): P. A. Wojciechowski, starosta płoński; P. St. Gintowt-Dziewałtowski sekr. W. K. R. w Warszawie; Ks. prof. W. Mąkowski, kier. działu Nauka i Literatura; P. A. Pinakiewicz, starosta płocki, przewodn. Okręgowego Kom. Wystawy Regjonalnej; Dr. A. Maciesza; przewodn. Wyk. Kom. O. W. R.; P. J. Pinakiewiczowa, starościna płocka; P. prof. C. Idźkiewicz, kier. działu Sztuki; P. J. Szturm, kier. Zakł. Doświadczalnego w Poświętnem pow. płońskiego; (stoją): P. W. Orzeszkowski, kier. działu Rolnictwo, Przemysł i Handel; P, red. K. B. Modliński, sekr. K. W. O. W. R.; P. inż. J. Rybołowicz, kier. działu Prac Samorządowych m. Płocka; P. E. Meler, ins. szkolny pow. płońskiego; P. T. Koziorowski, starosta sierpecki; P. K. Bunikiewicz, ins. Lasów Państw. pow. sierpeckiego; P. A. Bandas, ins. szkolny pow. płockiego; P. H. Gumiński, sekr. Wydz. Pow. w Rypinie; P. W. Poray-Kuczewski, gospodarz Wystawy; P. W. Łaski i P. L. Dramiński, członkowie Wydz. Pow. Sejmiku Sierpeckiego.

Delegaci: Powiat Gostyniński: Grabowski Bolesław, starosta, Gancarczyk Bronisław, Inspektor szkolny, Sikorski Michał Dyr. Gimnazjum, Higiersbergier Józef.

Miasto Płock: Zbrożyna Stefan Prezydent miasta, Biedrzycki Jerzy Wice-prezydent.

Powiat Płocki: Pinakiewicz Antoni starosta, Ks. Kan. Mąkowski Władysław, Dr. Maciesza Aleksander Prezes Tow. Naukowego Płockiego.

Powiat Płoński: Wojciechowski Antoni starosta, Meler Eugenjusz Inspektor szkolny, Szturm J. Dyr. Og. Kult. Roln.

Powiat Rypiński: Staszewski Władysław starosta, Cieśliński Franciszek Wice-starosta, Chełmicki Bogdan, Siemiątkowski Jerzy.

Powiat Sierpecki: Koziorowski Tad. starosta, Bunikiewicz Kazim., Dramiński Leopold.

Członkowie: Ks. Kan. Dmochowski Aleks., Prof. Idźkiewicz Czesław, Prof. Rutska Halina, Orzeszkowski Winc., Inż Rybołowicz Jan. Kom. Wyk.: Dr. Al. Maciesza Przew. i Kierown. Wystawy, Ks.Kan. Mąkowski Wład. v.-przew., Kopulski Wacław Skarbnik, Bolesta Modliński Konstanty sekr., Ins. Szk. Bandas Ad.,,

Zacytowana powyżej odezwa rozesłana została do wszystkich powiatów, do prasy i wogóle do osób pracujących w ruchu regjonalnym, budząc pewne zainteresowanie i posuwając sprawę znacznie naprzód.

Kierownictwo działów powierzono, jak następuje: 1. Dział przedhistoryczny p. Dr. S. Jakimowicz z Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie; 2. Dział zabytków historycznych ks. Dmochowski i p. Dr. P. Rokowski Naczelnik Urzędu Konserwatorskiego Woj. War.; 3. Dział Malarstwa i Rzeźby p. prof. Cz. Idźkiewicz; 4. Dział literatury ks. prof. W. Mąkowski; 4a. Dział prasy p. red. K. B. Modliński; 5. Dział przemysłu i sztuki ludowej p. prof. H. Rutska; 6. Dział statystyczno - monograficzny Dr. A. Maciesza; 7. Dział samorządowy p. W. Kopulski; 8. Dział rolniczy i przemysłowo-handlowy p. W. Orzeszkowski.

Okręgowy Komitet Wystawy Regjonalnej odbył 5 zebrań, a mianowicie: 14.XII 1928 r.; 20.XII 1928 r.; 14.I 1929 r.; 11.V 1929 r. i 4.VI 1929 r., zaś Komitet Wykonawczy: 14.I; 29.I; 20.III; 16.V; 14.VI.

Praca nad urządzeniem wystawyześrodkowała się w Biurze, jakie znalazło gościnę w gmachu Starostwa Płockiego (pokój 23), gdzie zasiadał specjalny urzędnik Kom. Wyk., p. J. Laszkiewicz. Wiele kłopotu sprawiała strona finansowa, która jednak dzięki poparciu i zrozumieniu rzeczy przez samorządy doczekała się pomyślnego załatwienia i budżet określony na 21 zgórą tysięcy złotych będzie pokryty przez okoliczne powiaty oraz m. Płock. Poza sprawami finansowemi, które tylko pokrywają faktyczne koszta technicznego urządzenia wystawy, jak sporządzenie wykresów, transportu, i zabezpieczenia okazów, druków, pomocy biurowej i t. d. wystawa stanęła dzięki ofiarnej pracy i dużym wysiłkom wszystkich kierowników działów oraz przewodniczących zarówno Okręgowego jak i Wykonawczego Komitetu.

Troskę o kwatery i aprowizację spodziewanych wycieczek wziął na siebie Magistrat m. Płocka, a właściciele zakładów restauracyjnych, hotelowych i towarzystw żeglugowych obiecali dalekoidące ustępstwa dla przyjeżdżających na Wystawę.

Wystawa mieści się w 20 pięknych salach nowocześnie zbudowanego gimn. im. Wł. Jagiełły, a Min. Oświecenia Publicznego pozwoliło na skrócenie w tej uczelni ze względu na Wystawę roku szkolnego o 1 tydzień, gdyż początkowo wyznaczony termin Wystawy na okres świąt Wielkanocnych okazał się zbyt krótki. Wystawa tedy otwartą została uroczyście d. 23 czerwca i trwać będzie do 7 lipca 1929 r

Głównym motywem Wystawy było wierne zobrazowanie dorobku naszego na terenie określonym powyżej — pod każdym względm i udostępnienie najszerszym warstwom zapoznania się z nagromadzonym materjałem.

W ten sposób zbiorowym trudem powstało dzieło Pierwszej Okręgowej Wystawy Regjonalnej w Płocku, której główne zarysy stara się przedstawić, zilustrować i opisać numer niniejszy „Miesięcznika Illustrowanego“

NASZE MIASTA.

DOBRZYŃ NAD DRWĘCĄ

Dobrzyń nad Drwęcą leży w powiecie rypińskim. Ongiś był tylko przedmieściem starożytnego Golubia, jednakże od 1684 r. obiera wójta i 2-ch starszych, a w 1789 r. podniesiony zostaje do rzędu miast. W czasach wiekowej niewoli moskiewskiej mieszkańcy zarabiali sporo na przemytnictwie i handlu granicznym, mimo to miasto było bardzo zaniedbane, dziś obywatele z władzami polskiemi na czele Dobrzyń porządkują i unowocześniają z widocznym skutkiem.

GĄBIN.

Miasto Gąbin leży nad rzeką Nidą obecnie w powiecie gostynińskim na trakcie z Płocka do Łowicza. Odznacza się z pośród wielu innych miast Rzeczypospolitej posiadaniem znacznego obszaru lasów i roli. Mieszkańcy zajmują się rolnictwem, handlem i przemysłem ludowym, wyrobem słynnych na całą okolicę: skrzyń, kredensików, stołów i stołków w stylu ludowym mazowieckim. Do zabytków architektonicznych należy b. stara synagoga drewniana.

Przez dłuższy czas w Gąbinie od Władysława IV-go istniało starostwo niegrodowe, które przeważnie należało w XVIII w. do rodziny Szczawińskich.

Na Sejmie w 1773 — 1775 nadano starostwo to na emfiteuzis Józefowi Mikorskiemu podkomorzemu gostynińskiemu. Potem włączono je do starostwa gostynińskiego.

GOSTYNIN.

Gostynin jest miastem powiatowym nad rzeką Skrwą. W przeszłości należało do książąt kujawskich, potem b. długo do książąt płockich i dopiero po wygaśnięciu tych ostatnich w 1462 r. przyłączone było do Korony Polskiej.

W Zamku tutejszym, istniejącym do końca XVIII w. przebywali w latach 1611 i 1612 znani polscy jeńcy wojenni, a carowie moskiewscy Wasil, Dymitr i Iwan Szujscy, którzy też tutaj pod bramą zamkową pochowani najpierw zostali, w roku zaś 1620 na rozkaz Zygmunta III ciała ich przewieziono do Warszawy, gdzie umieszczono je w kaplicy t. z. „moskiewskiej“. Starostwo gostynińskie zajmował w roku 1771 Antoni Lasocki, Sejm jednak w 1773 — 1775 nadał je na własność emfiteutyczną Dąbskim.

Dziś miasto wyróżnia się posiadaniem wielkich obszarów lasów i ziemi, z których ostatnio 10 włók podarowano państwu pod szpital dla umysłowo chorych. W pierwszych latach niepodległości miasto podniosło się znacznie przez doprowadzenie kolei płockiej oraz na skutek dzielnej gospodarki burmistrzów i starostów, posiada też wiele pięknych gmachów, a między innemi nowocześnie urządzony szpital p. wez. św. Antoniego, stadjon im. Marszałka Piłsudskiego i t. p.

PŁOCK.

Płock, dawniej miasto królewskie, potem książęce, wojewódzkie i gubernjalne dziś powiatowe, a w niedługiej pono przyszłości znowu stolica nowego Województwa Mazowieckiego, liczy według ostatnich danych Magistratu blisko 35.000 ludności, leży pod 52°33' płn. szerokości i 19°43' wschodniej długości od Grenwich (37°27' od Ferro).

Biskupstwo założono tutaj koło roku 1000. Za Władysława Hermana i Bolesława Krzywoustego był Płock stolicą kraju. Po śmierci Krzywoustego Płock często staje się ofiarą napadów litewskich i pruskich, a sprowadzenie do kraju Krzyżaków przez księcia płockiego Konrada temu nie zapobiega. Kazimierz Wielki utrwalił byt Płocka rozszerzając jego granice i nadając mu nowe prawa. W 1410 roku Płock jest miejscem gromadzenia żywności dla wojsk wyprawy Władysława Jagiełły przeciw Krzyżakom. Po śmierci ostatniego księcia mazowieckiego z rodu Piastów Janusza II Płock przeszedł Korony za króla Jana Olbrachta, który w 1498 r. nadał przywilej na budowę wodociągu. Podanie głosi, że wodociąg ten budował genjalny kan. Warmiński, ks. Mikołaj Kopernik.

W czasie najazdu szwedzkiego hetman Czarniecki w 1657 r. przeprawia się tu z wojskiem wpław konno przez Wisłę. Mimo to Szwedzi Płock złupili doszczętnie.

W 1768 r. działa z Płocka słynny Sawa Caliński, marszałek konfederacji

zakroczymskiej. 1793 r. Płock stał się częścią Prus Południowych, w 1807 r. wchodzi, jako miasto departamentowe, w skład Księstwa Warszawskiego. W 1830 r. Płock bierze udział w Powstaniu Narodowem, tutaj 23.9 1837 r. solwuje swą sesję ostatni Sejm Polski. W r. 1863 23 stycznia nie udaje się Bończy napad na Płock, a 15 maja tego roku zostaje tutaj rozstrzelany naczelnik Powstania, Zygmunt Padlewski. Dopiero d. 11.XI 1918 r. młodzież wypędza najeźdźcę niemieckiego z miasta. Dnia 18.VII 1920 r. Płock najeżdżają bolszewicy. Mieszkańcy odpierają bohatersko napad, za co Naczelnik Państwa Józef Piłsudski d. 10.IV 1921 r. dekoruje herb miasta Krzyżem Walecznych.

W 1924 r. Płock otrzymuje połączenie kolejowe, obecnie zaś zastosowuje cały szereg inwestycyj nowoczesnych, budując Elektrownię i Rzeźnie Miejskie. Płock jest ośrodkiem kulturalno-umysłowym dla szerokiej dzielnicy kraju, zwanej Mazowszem Płockiem.

PŁOŃSK.

Płońsk leży nad rzeką Płonną lub Płonką i założony został przez Ziemowita III-go księcia mazowieckiego, rawskiego i płockiego w 1400 roku. Płońsk zasłynął całym szeregiem wybitnych działaczy. W Płońsku urodził się w r. 1820 Jan Majorkiewicz, krytyk i historyk literatury, gorący entuzjasta, człowiek o olbrzymich zdolnościach, który zmarł b. wcześnie, bo w 1847 r. Wśród wielu dzieł napisał znakomitą rozprawę: „Historja serca i rozumu". Dalej w Płońsku urodził się Dr. Jędrzejewicz, astronom i meteorolog, pracował tu Dr. Leon Rutkowski, astrofolog i działacz narodowy, stąd wyszedł również znany uczony dr. Kopczyński, a ostatnio świetny artysta malarz Fr. Szwoch. Płońsk był stolicą starostwa płońskiego. Sejm w 1773/5 r. nadał to starostwo Onufremu Bromirskiemu w posiadanie emfiteutyczne. Dziś Płońsk skupia wokół siebie rozległą okolicę, a Ognisko Kult. Roln. w Poświętnem promieniuje bardzo szeroko.

RYPIN.

Miasto powiatowe Rypin leży nad rzeką Rypienicą, zwaną także Odleką, odznacza się malowniczem położeniem i starożytnością swego kościoła oraz bramy Sierpeckiej dobrze zakonserwowanej. Rypin był stolicą starostwa tejże nazwy. W 1771 r. posiadał je Michał Podoski, kasztelan rypiński. Na Sejmie w 1773 — 5 nadano je w posiadanie emfiteutyczne Franciszkowi Podoskiemu, synowi Michała. Starostwo niegrodowe od 1768 r. stało się grodowem. Do czasów wskrzeszenia niepodległości Rypin słynął z zaniedbania. Obecnie może być wzorem dla wielu miast racjonalnej gospodarki samorządowej i porządku, obywatele bowiem na czele ze swym burmistrzem Michałem Budzanowskim dokładają wszelkich starań, aby miasto unowocześnić i upiększyć, a okoliczne ziemiaństwo i rolnicy współpracują z tym zdrowym ruchem, umieszczając tutaj centrale swych placówek gospodarczych (Mleczarnia i Młyn Spółkowy „Rotr" są największemi wytwórniami tego typu w b. Kongresówce).

RACIĄŻ.

Jedno z najstarszych miast Mazowsza Płockiego należało od dawna do Biskupów Płockich, było miejscem Sejmików Województwa Płockiego i kasztelanją (drążkową). Ostatnim kasztelanem był mianowany w 1790 r. Antoni Mostowski, później minister spr. wewnętrznych, wreszcie jako senator - wojewoda zmarł w 1842 r. w Paryżu. Po powstaniu w 1863 r. Moskale zdegradowali Raciąż na osadę. Wskrzeszona Rzeczpospolita Polska przywróciła je do rzędu miast polskich.

Miasto stopniowo dźwiga się z upadku, rozbudowuje i unowocześnia.

SIERPC.

Sierpc nad Sierpienicą należy do starych najznamienitszych grodów Mazowsza Płockiego, zdawna było gniazdem rodziny Sierpskich herbu Prawdzic. Odznaczał się w wiekach ubiegłych fabrykacją sukna i pięknemi świątyniami oraz klasztorami, z których pozostało jeszcze kilka zabytkowych. Kościół farny wniesiony został na gruzach dawnej gontyny pogańskiej. Ongiś istniał tutaj zamek władców Mazowsza. Za zarządów moskiewskich miasto upadało stale. Dziś Sierpc zyskał wiele przez połączenie kolejowe z Warszawą. Rozwija się pomyślnie, do czego przyczynia się bardzo ożywiony ruch społeczny.

WYSZOGRÓD.

Wyszogród nad Wisłą należy do bardzo starych miast na Mazowszu Płockim. Już w 1065 r. Bolesław II Śmiały wyznacza stąd dziewiąty denar, dziewiątego wołu, wieprza, źrebię i rybę klasztorowi Benedyktynów w Mogilnie. Chętnie przebywają tutaj książęta mazowieccy, a Bolesław III książe płocki umarł tu w 1313 r. Kazimierz Wielki Wyszogród przebudowuje, Władysław książe Opolski wynosi Wyszogród w 1382 r. do rzędu miast. Miasto było bardzo ludne i zamożne, słynęło winnicami i wyrobem sukna. W 1597 r. istnieją tu cechy: złotników, mieczników, ślusarzy, kotlarzy, kowali, stolarzy, bednarzy, kołodziejów, rymarzów, szklarzów, szmuklerzów. Za czasów niewoli moskiewskiej miasto upadło. Dziś dźwiga się z upadku.

ŻUROMIN.

Żuromin początkowo osada kościelna ze słynącym cudami obrazem Bogarodzicy, od 1765 r. miasteczko. Obecnie po niewoli moskiwskiej obywatele wraz z władzami starostwa sierpeckiego doprowadzają miasto do należytego ładu i porządku.

Fragment sali „KSIĄŻKA i PRASA" Fot. J. Ostrower.

Okręg Płocki w cyfrach.

Okręgowa Wystawa Regjonalna obejmuje powiaty: gostyniński, płocki. płoński, rypiński i sierpecki oraz miasto Płock. Obszar ich wynosi razem 6305 klm.², co stanowi $^{1}/_{5}$ część województwa Warszawskiego, a około 1,65% całej powierzchni Polski.

Na tym terenie zamieszkuje obecnie około 455 tysięcy mieszkańców (liczba z 30.IX 1921 plus 10,5% przyrostu) czyli około 20% ludności województwa. a 15% całej Polski.

Od zarania dziejów łączył te powiaty szlak dziejowy Gostynin-Płock-Sierpc-Rypin-Brodnica, nazywany później szlakiem krzyżackim.

Projektowana i uchwalona przez pierwszy sejm Polski odrodzonej linja kolejowa Płock Sierpc-Rypin-Brodnica wytknięta została tym szlakiem.

Obecnie łączność wytwarza wspólny zarząd kościelny, sądowy i przemysłowy.

OBSZAR i LUDNOŚĆ.

	Powierzchnia w kilometrach kwadratowych	Ludność	Na 1 km.²	% ludności rolniczej	Odsetek ludności miejskiej
Gostyniński	1146	78291	68,3	75,7	16,2
Płocki	1438	111749	77,7	63,4	28,7
Płoński	1329	74466	56,0	75,3	12,6
Rypiński	1183	75081	63,5	78,6	15,1
Sierpecki	1151	72194	62,7	71,3	23,5
Województwo Warszawskie	29342	2114886	72,1	67.8	22,3
Polska	388390	27176717	70,0	65,6	25,5

Ludność według wyznań.

	Rz. kat.	Ewang.	Mojżesz.	Inne
Gostyniński	63060	9622	5223	386
Płocki	92820	4451	12278	2200
Płoński	64634	4640	6470	1682
Rypiński	61774	7896	5263	148
Sierpecki	61926	2521	7677	70
Wojew. Warszaw. z r. 1926	1802428	89181	203425	17764
Polska z r. 1926	17368352	1014577	2849020	5952887

Miasta (podział adm. 1.I 1927 r.) i ich ludność (30.IX 1921 r.).

	mieszkańców	wyznania mojżesz.	% wyzn. mojżesz.	Budynki mieszkalne
Płock (Miasto wydzielone)	27750	7352	28,7	1449
Płońsk (Miasto powiatowe)	9463	4460	48,4	517
Sierpc Miasto powiatowe)	8466	2861	42,6	483
Rypin (Miasto powiatowe)	7234	2791	38,6	470
Gostynin (Miasto powiatowe)	7075	1831	27,4	576
Gąbin, p. g.	5777	2504	44,3	488
Raciąż p. s.	4514	1682	37,3	329
Wyszogród, pł.	4297	2465	57,4	347
Dobrzyń nad Drwęcą, p. ryp.	4085	1976	48,4	360
Żuromin, sierp.	3962	1902	48,0	411

Stan fizyczny ludności.

	Wzrost poborowych		Zdoln. do sł. wojsk. w 1928 r.	Jaglica u pobor. 1927 r.	
	1879/89	1921		Ilość	%
Gostyniński	165,4	167,2	56,2	46	4,86
Płocki	164,64	167,1	52,2	57	4,1
Płoński	164,37	168,51	53,1	33	4,2
Rypiński	164,82	166,0	46,8	55	6,4
Sierpecki	168,02	165,3	51,5	69	8,2

Użytkowanie ziemi w 1928 roku.

	Liczba gospodarstw	Powierzchnia ogólna gospodarstw w ha	Ziemia orna w ha	Ogrody warzywne i owocowe w ha	Łąki w ha	Pastwiska w ha	Lasy w ha	Inne grunty (nieużytki, jeziora i pod zabudow.)
Gostyniński	11158	107296,8	65790,5	9696	5164,7	5331,1	21912,3	8129,2
			61,3%	0,9%	3,8%	4,9%	20,4%	
Płocki	10446	135820,1	109986,0	1549,9	4706,1	7312,4	5456,4	6809,0
			80,9%	1,1%	3,4%	5,3%	4,0%	
Płoński	8512	117468,8	94147,1	1058,7	3852,6	6121,8	4287,3	8001,3
			80,1%	0,9%	3,2%	5,2%	3,9%	
Rypiński	7859	111029,6	75304,8	9800	8341,4	7025,4	11531,4	7846,4
			67,0%	0,8%	7,5%	6,3%	10,3%	
Sierpecki	10348	109432,1	71225,7	703,3	11283,8	13723,7	4852,7	7642,9
			65,0%	0,6%	10,3%	12,5%	4,4%	
Woj. Warsz.		2776600	1833100		189600	208500	326000	
			66,0%		6,8%	7,5%	11,8%	
Polska	3261909	30340669	18307817	400876	107666	1657019	7519115	3216176
	100,0 %	100,0 %	47,6%	1,3%	10,2%	5,5%	24,8%	10,6%

Drobna własność prywatna. — Gospodarstwa karłowate do 5 ha.

	Ilość gospodarstw	Obszar ogólny w ha	% w stos. do pow. powiatów	% gruntów ornych	% łąk	% pastwisk	% sadów i ogrodów	% lasów	% stawów i jezior	% pod zabudowania i drogi	% nieużytków
Gostyniński . .	4953	10075	8,2	6,2	0,4	0,6	0,1	0,02	0,04	0,4	0,7
Płocki . . .	4347	8776	6,4	5,1	0,2	0,2	0,1	0,03	0,01	0,3	0,2
Płoński . . .	3109	6319	5,2	4,05	0,1	0,2	0,1	0,003	0,001	0,3	0,3
Rypiński . . .	3489	8125	6,7	4,8	0,7	0,4	0,1	0,001	0,1	0,2	0,2
Sierpecki . . .	2807	6006	5,7	4,0	0,5	0,5	0,1	0,1	0,02	0,2	0,1

Drobna własność prywatna od 5 do 20 ha.

Gostyniński . .	5272	5049	43,5	30,2	1,8	3,6	0,5	0,5	0,4	1,8	4,2
Płocki . . .	139	41299	30,3	23,3	1,3	2,0	0,3	0,2	0,1	1,1	1,6
Płoński . . .	3850	41424	34,7	25,8	1,3	2,0	0,2	0,4	0,1	1,4	3,1
Rypiński . . .	4354	44984	37,2	24,6	3,8	4,0	0,2	0,4	0,7	0,8	2,4
Sierpecki . . .	689	18933	42,5	26,3	4,6	6,5	0,1	0,8	0,4	0,9	2,5

Średnia własność prywatna od 20 do 50 ha.

Gostyniński . .	236	6177	5,3	3,3	0,4	0,5	0,08	0,2	0,1	0,1	0,4
Płocki . . .	139	16655	12,2	11,0	0,5	1,0	0,2	0,2	0,009	0,4	0,8
Płoński . . .	182	21785	18,2	13,7	0,7	1,1	0,1	0,4	0,08	0,5	1,4
Rypiński . . .	505	13491	11,1	7,3	1,0	1,1	0,1	0,2	0,2	0,3	0,7
Sierpecki . . .	689	18933	18,4	1,0	1,6	3,0	0,08	0,7	0,2	0,3	1,5

Wielka własność prywatna ponad 50 ha.

Gostyniński . .	57	32218	28	13,9	2,5	1,1	0,2	7,8	0,4	0,5	1,3
Płocki . . .	239	61140	44,9	34,5	2,2	2,4	0,5	3,2	0,2	0,9	0,7
Płoński . . .	186	46993	39,3	28,3	2,1	2,2	0,4	3,7	0,3	0,8	1,1
Rypiński . . .	150	48519	40,2	24,4	3,3	1,8	0,4	7.1	1,1	0,7	1,0
Sierpecki . . .	167	31985	31.1	19.2	2,6	3,1	0,2	3,1	0,1	0,5	1,9

Zbiór ziemiopłodów w powiatach.

	PSZENICA			ŻYTO			JĘCZMIEŃ			OWIES		
	Powierzchnia zasiewu w ha	Zbiór ogólny w q.	Zbiór z 1 ha w q.	Powierzchnia zasiewu w ha	Zbiór ogólny w q.	Zbior z 1 ha w q.	Powierzchnia zasiewu w ha	Zbiór ogólny w q.	Zbiór z 1 ha w q.	Powierzchnia zasiewu w ha	Zbiór ogólny w q.	Zbiór z 1 ha w q.
Gostyniński . . .	4913	76207	15,5	25826	378860	14,7	1147	20850	18,2	5780	104766	18,1
Płocki	12439	203905	16,4	38319	584980	15,3	4828	90913	18,8	8029	146719	18,3
Płoński	8232	101986	12,4	34457	447044	13,1	3209	49605	15,5	5658	91220	16,1
Rypiński	3265	56056	17,2	30498	368303	12,1	5143	95757	16,6	4098	65634	16,0
Sierpecki	2951	76207	12,4	34090	378508	11,1	1628	23374	14,4	3893	49272	12,7
Woj. warszawskie . .	115717	1715442	14,8	584336	7664432	13,1	10574	1637618	15,5	262795	3907047	14,9
Polska	1138675	14759134	13,0	4889076	56883795	11,6	1239392	16342380	13,2	2620164	33900098	13,0

	ZIEMNIAKI			BURAKI CUKROWE			GRYKA			KUKURYDZA			GROCH		
	Powierzchnia zasiewu w ha	Zbiór ogólny w q.	Zbiór z 1 ha w q.	Powierzchnia zasiewu w ha	Zbiór ogólny w q.	Zbiór z 1 ha w q.	Powierzchnia zasiewu w ha	Zbiór ogólny w q.	Zbiór z 1 ha w q.	Powierzchnia zasiewu w ha	Zbiór ogólny w q.	Zbiór z 1 ha w q.	Powierzchnia zasiewu w ha	Zbiór ogólny w q.	Zbiór z 1 ha w q.
Gostyniński . .	9516	1122983	118	1725	308192	179	171	1448	8,5	—	—	—	224	2252	10,1
Płocki . . .	13052	1043178	80	4506	956631	212	329	4941	15,0	1	9	9	378	4943	13,1
Płoński . .	11082	1196420	108	1803	381652	211	403	2567	6,4	—	—	—	522	4975	9,5
Rypiński . .	10338	1155556	112	1444	278096	193	515	4094	7,9	1	9	9	705	7509	10,7
Sierpecki . .	10394	1182086	114	912	158987	174	644	4601	7,1	—	—	—	816	7885	9,7
Woj. warszawskie	276430	38437512	139	39715	5838105	147	12912	127478	9,9	259	4230	16,3	10008	113897	11,4
Polska . . .	2406214	317580630	132	202066	36200464	179	299205	2620587	8,8	79449	1026715	12,9	160395	1714955	10,7

Zwierzęta gospodarskie w 1927 roku.

	Konie	Bydło rogate	Owce	Świnie
Gostyniński . .	11923	30574	2519	17165
Płocki . . .	19987	37489	3438	24486
Płoński . . .	15622	31910	4673	22287
Rypiński . . .	15460	37993	5466	29431
Sierpecki . . .	14982	34067	2460	19719

Wysokość oszacowania budowli według Pow. Zakł. Ubezp. Wzajemn. (31.XII 1927 r.)

	Wysokość oszac. budowli	Ilość nieruchomości
Gostyniński	8973	33732200
Miasto Płock	862	13958400
Płocki	9573	39893170
Płoński	7888	29505530
Rypiński	7875	37176430
Sierpecki	7769	28136970

P A R C E L A C J A.

Powiaty	PRACE PARCELACYJNE — Rozparcelowano: Ogółem	przez urzędy ziemskie	przez instytucje upoważnione	przez osoby prywatne	Nabywcy gruntów według kategorji — Parcelacja ogółem: Ogółem	Bezrolni	Małorolni	Pełnorolni	Nierolnicy
Gostyniński 1919—1928	3798	655	937	2206	753	266	338	75	74
Płocki 1919—1928	12264	4099	3217	4948	1754	881	605	76	192
Płoński 1919—1928	10607	3227	3797	3583	1168	709	392	44	23
Rypiński 1919—1928	3334	538	965	1831	433	225	161	38	9
Sierpecki 1919—1928	5977	699	1629	3649	846	371	318	155	2

Stan ukończonych prac regulacyjnych.

POWIATY	Likwidacja serwitutów			Podział wspólnot gruntowych			Komasacja gruntów			Zamiana gruntów		
	Liczba miejscowości	Liczba regularn. gospodarstw tabelow.	Obszar gruntów otrzymanych za serwituty	Liczba miejscowości	Liczba regularn. gospodarstw	Obszar wspólnot dzielonych	Liczba miejscowości	Liczba komasowanych gospodarstw	Obszar skomasowanych gospodarstw	Liczba miejscowości	Liczba regulow. gospodarstw tabel ow.	Obszar zamienionych gruntów
Gostyniński 1919—1928	21	345	714	—	—	—	2	96	898	10	84	100
Płocki 1919—1928	53	589	2070	1	16	7	12	239	2354	34	350	636
Płoński 1919—1928	10	80	212		—	—	7	142	1671	4	13	16
Rypiński 1919—1928	73	918	3583	—	—	—	2	99	422	48	563	1190
Sierpecki 1919—1928	13	124	420	—	—	—	6	196	1813	2	44	28

Stan zadłużenia w Towarzystwie Kredytowem Ziemskiem.

Powiaty	Ilość dóbr	Przestrzeń w morgach	Szacunek w złotych	% obdłużenia w stosunku do 1914 r.	Dług nieumorzony w d. 1.XI-1928 w złotych	w dolarach
Gostyniński	62	47455	47458000	88,85	2278044,70	57723,72
Płocki	178	71511	64461700	64,14	5271805,80	141557,96
Płoński	188	64726	58349300	73,82	3481921,62	184117,82
Rypiński	170	78044	70239600	85,59	3981902,68	113320,60
Sierpecki	110	34455	31505250	64,1	1684932,43	42693,68
Razem	708	296191	272613850		16698507,23	539413,78

Obciążenie podatkowe na rzecz Pow. Zw. Komunalnego.

Powiaty	Dodatki do pod. państw.	Podatki samorządowe	Obciążenie morgi ziemi	Obciążenie na głowę
Gostyniński	279000	403658	3,91	8,51
Płocki	412000	668000	4,59	12,89
Płoński	371452	657364	4,78	13,95
Rypiński	359495	466648	4,10	11,00
Sierpecki	272023	310256	2,94	7,96

Stosunek popytu i podaży pracy (bezrobocie) w 1927 r.

Miesiąc	Ilość poszukiwań pracy	Ilość zgłoszonych wolnych miejsc	Stosunek zgłoszonych wolnych miejsc do ilości poszukujących pracy
Styczeń	912	119	7,6
Luty	908	94	9,6
Marzec	1154	374	3,0
Kwiecień	1255	493	2,5
Maj	948	447	2,1
Czerwiec	681	283	2,4
Lipiec	505	376	1,3
Sierpieú	315	193	1,6
Wrzesień	339	267	1,2
Październik	402	350	1,1
Listopad	387	204	1,9
Grudzień	855	155	5,5
Ogółem	8661	3355	2,5

Pożary budynków w 1928 r.

Powiaty	Ilość spalonych nieruch.	Wypłacono odszkodowań
Gostyniński	66	123,339
Płocki	48	87,186
Płoński	37	75,618
Rypiński	37	91,026
Sierpecki	53	135,800
Razem	241	512,970

Podatek gruntowy na r. 1928.

Powiaty	Ogółem złotych	na 1 ha złotych
Gostyniński	327425	3,51
Płocki	498157	3,79
Płoński	454434	3,71
Rypiński	446552	3,97
Sierpecki	259527	2,34

Państwowy podatek od nieruchomości miejskich na rok 1928.

Powiaty	Ogółem złotych	Na 1 płatnika
Gostyniński	31948	28,0
Płocki	153400	101,7
Płoński	58674	46,5
Rypiński	34949	34,6
Sierpecki	36564	30,9

Podatek przemysłowy od obrotu na rok 1928.

Powiaty	Ogółem złotych	Na 1 płatnika
Gostyniński	399986	299
Płocki	1392426	513
Płoński	496573	363
Rypiński	469033	269
Sierpecki	432291	242

Podatek dochodowy na rok 1928.

Powiaty	Ogółem złotych	Na 1 płatnika
Gostyniński	336507	183
Płocki	1231447	273
Płoński	497184	155
Rypiński	710372	242
Sierpecki	410512	179

Wpływy z podatków bezpośrednich za rok 1928/29.

Powiaty	Ogółem złotych	Na 1 głowę ludności
Gostyniński	1319848	15,5
Płocki	3338741	28,8
Płoński	2274304	25,9
Rypiński	1928790	25,6
Sierpecki	1032500	14,3

Dalsze dane cyfrowe z Okręgu Płockiego podamy w jednym z nast. numerów „Mies. Illustr.“.

Z Mazowsza Płockiego i Kujaw.

Rozwój Straży Pożarnych Ochotniczych w powiecie płockim. Przed niedawnym czasem na miejsce p. Tadeusza Gintera, długoletniego instruktora Ochotniczych Straży Pożarnych w powiecie płockim powołany został p. Jan Pasternakiewicz. Nowy instruktor rozpoczął już wizytację oddziałów, jakich mamy w różnych miejscowościach powiatu 67 oraz wszczął akcję organizacyjną nowych oddziałów w Rokiciu, Machcinie, Chudzynie, Czerniewie i Winiarach pod Drobinem.

Poważna propozycja. Przed paru dniami Magistrat m. Płocka spotkała poważna propozycja ze strony eksporterów bekonów.

Przybyli delegaci tych eksporterów (1 duńczyk i 1 holender) zaoferowali coroczny ubój 20,000 trzody chlewnej w nowobudującej się Rzeźni Miejskiej, o ile Rzeźnia ta będzie dostosowana pod pewnemi względami do ich potrzeb. Delegatom konwenjuje bardzo położenie Płocka nad Wisłą, gdyż dostawa do Gdańska drogą wodną będzie znacznie taniej ich kosztowała niż koleją. Jednocześnie dla okolicznych ziemian i rolników otwierają się dobre konjunktury w kierunku hodowli trzody, gdyż obecnie wyprodukowane sztuki muszą być dostarczane aż do Czerniewic na Kujawach. Spodziewać się należy, że do akcji tej przystąpi i Płockie Stow. Rolnicze, a w ten sposób wespół z dotąd corocznie bitą ilością 10,000 sztuk bite będzie ponad 30,000.

Propozycja eksporterów jest obecnie przedmiotem uważnego rozpatrywania przez Magistrat i o ile rząd udzieli dalszych kredytów na budowę rzeźni, wkrótce może się zrealizować z wielkiem dobrodziejstwem nietylko dla miasta, ale i dla szerokiej rolniczej okolicy naszej.

Port wiślany w Płocku otwarty zostanie częściowo w 1930 r. Jak się dowiadujemy, port wiślany w Płocku zostanie otwarty częściowo dla przeładunków już w 1930 r. W tym roku będą przeprowadzone ostateczne studja nad budową bocznicy kolejowej do portu.

Konferencja regjonalna w Czerwińsku. Dnia 8 czerwca odbyła się w Czerwińsku nad Wisłą IV-ta w b. r. szkolnym konferencja powiatowa nauczycielstwa szkół powszechnych pow. płońskiego, poświęcona nauczaniu gieografji, krajoznawstwu oraz regjonalizmowi. Oprócz dwuch lekcyj na temat „nasza miejscowość“ (Czerwińsk) pod względem gieograficznym i historycznym, po dyskusji nad lekcjami p. L. Gutkowski wygłosił referat o historji Czerwińska. P. J. Brodecki podzielił się z zebranymi wrażeniami z wycieczki do Danji. Inspektor szkolny p. E. Meler omówił rolę nauczycielstwa w pracy regjonalnej i powiadomił nauczycielstwo o szczegółach zamierzeń Komitetu Wystawy Regjonalnej w Płocku. Przy końcu konferencji nauczycielstwo podjęło wniosek inspektora, wydania w jesieni r.b. N-ru „Mies. Ill.“, na który złożą się prace nauczycielstwa o charakterze regjonalnym oraz ogólno-literackim. Część Numeru poświęcona będzie zagadnieniom regjonalnym.

Konferencja zakończona została zebraniem towarzyskiem.

Dożynki Kujawskie. Grono ciechocińskich działaczy społecznych postanowiło zwrócić się do samorządów, organizacyj rolniczych i związków młodzieży wiejskiej powiatów: inowrocławskiego, nieszawskiego, strzelińskiego, włocławskiego i m. Włocławka — celem wspólnego zorganizowania w m-cu sierpniu r. b. imprezy dożynkowej dawnych Kujaw na terenie miasta Ciechocinka, jako zdrojowiska i miejscowości kuracyjnej, gdzie jednocześnie nastąpiłoby odsłonięcie pomnika Romualda Traugutta.

Specjalny Komitet międzypowiatowy ukonstytuuje się w dniu 9 czerwca r.b.

Uroczystość zaszczyci prawdopodobnie swą obecnością Najdostojniejszy Gospodarz Kraju Pan Prezydent Rzeczypospolitej w otoczeniu Rządu.

W miarę postępu prac przygotowawczych będą umieszczane w prasie odpowiednie komunikaty.

Z Mazowsza Rawskiego.

Wystawa Łowicka. Dnia 16.6 otwartą została uroczyście Okr. Wystawa Regjonalna w Łowiczu, której zbiory, zwłaszcza etnograficzne imponują bajecznym kolorytem. Opis Wystawy z braku miejsca odkładamy do jednego z następnych numerów.

Z Okręgu Pułtuskiego.

Wystawa Pułtuska. Od 14.7 do 14.8 r. b. trwać będzie wyjątkowo interesująca wystawa Mazowiecko - Kurpiowska w gimn. im. Piotra Skargi w Pułtusku.

Zjazd Stow. Mł. Męskiej w Pułtusku. W dniach 22 i 23 czerwca r. b. odbywać się będzie Zjazd Stow. Mł. Męskiej Mazowsza Płockiego w Pułtusku. Spodziewany jest przyjazd J. E. ks. Biskupa Płockiego i zgórą 400 delegatów.

Poświęcenie kamienia węgielnego pod nową Pułtuską Rzeźnię Miejską. Dnia 30 czerwca r. b. poświęcony zostanie przez ks. kan. Michnikowskiego kamień węgielny pod nową Rzeźnię Miejską w Pułusku.

Bibljografja opisów prac społ. i samorząd. w Okręgu Płockim,

pomieszczonych dotąd na łamach „Mies. Ill.“

„Boisko sportowe w Płocku“ str. 8, 1926 r., 1 ilustracja.

„Płock a lotnictwo“ str. 12, 1926 r., 1 ilustracja.

„Dzień szkoły powszechnej w Płocku“ str. 49, 1926 r., 2 ilustracje.

„Nowy Zarząd m. Płocka“ str. 51, 1926 r., 2 ilustracje.

„Płocka Pow. Szkoła Rolnicza Żeńska w Trzepowie“ str. 96, 1926 r., 5 ilustr.

„Pł. Pow. Szkoła Rolnicza „Niegłosy“ str. 114, 1926 r., 5 ilustracyj.

„Sejmikowa Weterynarja w Pow. Płockim“ str. 7, 1927 r., 5 ilustracyj.

„Szpital pod wezwaniem św. Antoniego w Gostyninie“ str. 24, 1927 r., 5 ilustracyj.

„Bohaterowie Ziemi Płockiej“ str. 33, 1927 r., 1 ilustracja.

„Na szlakach rozwoju żeglugi parow. na Wiśle“ str. 52, 1927 r., 4 ilustr.

„Rozwój Sierpca“ str. 65 i 81, 1927 r., 7 ilustracyj.

„Zalesienie nieużytków w pow. Sierpeckim“ str. 88, 1927 r., 5 ilustracyj.

„Praca Społeczna w Sierpcu“ str. 72 i 92, 1927 r., 7 ilustracyj.

„Życie społeczne w Rypinie“ str. 68, 1927 r., 5 ilustracyj.

„Z działalności Sejmiku rypińskiego“ str. 72, 1927, 5 ilustracyj.

„Mleczarnia Spółk. „Rotr“ w Rypinie“ str. 76, 1927 r., 3 ilustracje.

„Poświęcenie Młyna Spółdzielczego w Rypinie“ str. 85, 1927 r., 2 ilustracje.

Stan gospodarczy pow. Sierpeckiego“ str. 98, 1927 r., 1 ilustracja.

„Z dziejów P. M. S. w Sierpcu“ str. 4, 1928 r., 1 ilustracja.

„T-wo Naukowe Płockie“ str. 5, 1928 r., 1 ilustracja.

„Wielkie dzieło Sejmiku rypińskiego“ str. 8, 1928 r., 5 ilustracyj.

„Powiatowe schronisko dla dzieci i sierot w Gostyninie“ str. 40, 1928 r., 5 ilustracyj.

„Dzieci Polskie z Niemiec w powiecie Gostynińskim“ str. 56, 1928 r., 3 ilustracje.

„Płockie O. Tow. Rolnicze“ str. 66, 1928 r., 2 ilustracje.

„Niegłosy“ str. 68, 1928 r., 4 ilustr.

„Ognisko Kultury Rolnej i Zakład Doświadczalny P. O. T. R. „Opatówiec“, str. 72, 1928 r., 5 ilustracyj.

„Nowa Rzeźnia w Płocku“ str. 118, 1928 r., 1 ilustracja.

„Państwowe Średnie Szkoły w Płocku“ nr. 11, z 1928 r., 33 ilustracje.

„J. E. ks. A. J. Nowowiejski“ str. 161, 1928 r., 1 ilustracja.

„Płock—miasto przyszłości“ str. 24, 1929 r., 9 ilustracyj.

„Harcerstwo na Mazowszu Płockiem“ nr. 3, 1929 r., 9 ilustracyj.

PRZEWODNIK PO I-ej O. W. R. 1929 r. w Płocku.

Wystawę Regjonalną w Płocku po zaopatrzeniu się w bilet wejścia zwiedzać należy działami i to rozpoczynając wędrówkę od sal najwyżej położonych, a mianowie od II-go piętra.

Fot. Józef Ostrower
Fragment sali „PRZEMYSŁ LUDOWY"
Ceramika

Rozkład sal wystawowych.

II piętro.

Sala I. Archeologja. Dział ten, zorganizowany przez Dr. R. Jakimowicza z Warszawy, zawiera zabytki przedhistoryczne, mówiące o życiu człowieka na terenie Mazowsza Płockiego w tych zamierzchłych czasach, kiedy ziemię naszą pokrywały niebotyczne dziewicze lasy, błota i bagna, kiedy chadzały po tej puszczy stada potężnych turów i wilków oraz w matecznikach gnieździły się niedźwiedzie.

Fragment sali „SZTUKI PIĘKNE" Fot. Józef Ostrower
U góry obrazy Nowiny-Przybylskiego i Wł. Kozłowskiej, u dołu płaskorzeźby W. Gruberskiego, (druga od strony lewej — płaskorzeźba p. marsz. Piłsudskiej).

Sala II. Zabytki historyczne. Dział ten przedstawia historję kultury polskiej od czasów, gdy zamieszkały ją plemiona lechickie (Mazury) i z rodów oraz szczepów zamieniły się w jeden Naród, a po przyjęciu chrześcijaństwa rozpoczęły pracę twórczą nad upiększeniem i ucywilizowaniem kraju.

Dział ten zorganizowali ks. kan. A. Dmochowski, kustosz Muzeum Diecezjalnego w Płocku oraz p. dr. St. Rokowski, konserwator zabytków kultury i sztuki Woj. Warsz. Znajdujemy tu liczne rysunki, szkice, plany i fotografje kościołów, zamków i gmachów starożytnych, położonych w Okręgu Płockim.

Sala III. Sztuki Piękne. Dział ten zorganizowany został przez p. prof. Cz. Idźkiewicza i zawiera obrazy, rzeźby i płaskorzeźby przez następujących artystów wykonane: M. Czyżewski, naucz. rysunków w Sierpcu, ks. kan. A. Dmochowski, M. Duda, W. Gruberski (rzeźby), C. Idźkiewicz, Wł. Kozłowska, W. Poray - Kuczewski, T. Miszewski (rzeźby), W. Szaniawski, W. Szrajberówna, Fr. Szwoch.

Sala IV. Bufet.

I piętro.

Sala V. Gieografja przedstawia krajobrazy, budowę gieologiczną Okręgu Płockiego i wogóle obrazuje ziemię naszą pod względem gieograficznym.

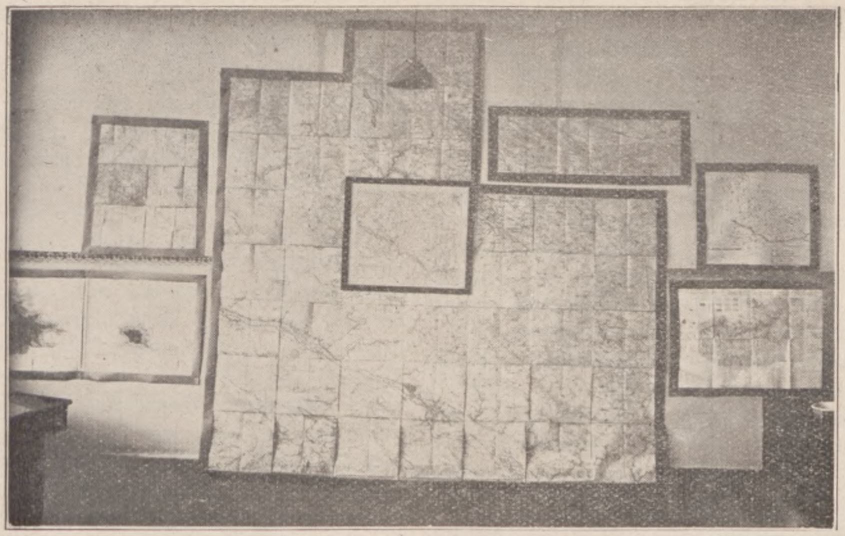
Jest to dział dotąd na Wystawach nieumieszczany, a niezmiernie ważny i stanowi osobliwość Wystawy Regjonalnej 1929 r. w Płocku.

Sala VI. Przyroda. Dział ten został zorganizowany przez p. prof. A. Wilka i zawiera okazy naszej fauny i flory tudzież rozwój pszczelarstwa.

Sala VII. Leśnictwo. Dział ten zorganizowany przez

Fot. Józef Ostrower
Fragment sali „SAMORZĄD"

Fragment sali „GIEOGRAFJA" Fot. Józef Ostrower

Nadleśnictwo w Łącku zrgomadził liczne zbiory z zakresu wyłącznie gospodarki leśnej i łowiectwa.

Sala VIII. Etnografja. Pod kierownictwem pani prof. Rutskiej zgromadzono tu okazy strojów i ozdób ludowych zachowane w niewielkim zakątku powiatu Gostynińskiego, a mianowicie w okolicach Sannik i Gąbina. Przedstawiono tu stroje, skrzynie i ozdoby mazurskie.

Jeszcze przed kilkudziesięciu laty strój ten rozpowszechniony był wśród ludu i w okolicach Płocka, co widzimy na starych rycinach i sztychach.

Sala X. Zdrowotność i statystyka mieści w sobie dane odnośnie stanu zdrowotności i zachorowalności oraz wszelkie inne dane statystyczne z terenu pięciu powiatów stanowiących Okręg Płocki Mazowsza Płockiego.

Sala IX. Szkolnictwo i Oświata. W sali tej przedstawiono za pomocą wykresów i tablic rozwój i stan naszego szkolnictwa, zarówno średniego jak i powszechnego.

Sala XI. Przemysł Ludowy. W sali tej, zorganizowanej pod kierunkiem p. Wandy Szrajberówny zestawiono nasz skromny przemysł ludowy, a więc ceramikę, koszykarstwo, czapkarstwo, guzikarstwo, domowy wyrób skrzypiec i t. p.

Sala XII. Dział Książki i Prasy. W dziale tym, zorganizowanym przez ks. kan. W. Mąkowskiego kustosza Archiwum Sem. Rz.-kat. Diecezjalnego wystawiono stare rękopisy i druki, dzieła autorów z tego pochodzące terenu oraz dzieła różnych innych autorów o Mazowszu Płockiem.

Prasa zebrana jest tutaj od najdawniejszych publikacyj i pism ulotnych oraz reprezentuje ją kolekcja red. K. B. Modlińskiego wyposażona w okazy wydawanych pism w ciągu lat X-ciu Niepodległości Polski.

Sala XIII. Komunikacja. Obrazuje nam stan naszej komunikacji, a więc stan żeglugi na Wiśle, sieć kolejową i ruch autobusowy.

Parter.

Sala XIV. Kancelarja Wystawy.

Sala XV. Rolnictwo. W sali tej pod kierunkiem p. W. Orzeszkowskiego zestawiono wszystko co odnosi się do naszego rolnictwa i hodowli, zbiory „Poświętnego" „Opatówca" i „Wyniki prac szkoły rolniczej męskiej w Niegłosach i żeńskiej w Trzepowie".

Sala XVI. Przemysł, handel i rzemiosło pokazuje w wykresach rozwój miejscowego przemysłu, handlu i rzemiosła.

Sala XVII. Spółdzielczość i Pożarnictwo. Sala ta obrazuje ruch spółdzielczy i pożarniczy na Mazowszu Płockiem, zwracając uwagę zilustrowaniem zwłaszcza mleczarstwa spółdzielczego w Rypińskiem, zorganizowanego z inicjatywy Okr. T-wa Rolniczego Rypińskiego.

Sala XVIII. Samorządy. W sali tej wystąpiły nasze samorządy powiatowe i m. Płock ze swoim dorobkiem kulturalnym X-cioletnim. Zwracają uwagę zabytkowe dokumenty Archiwum m. Płocka, które wykazują udział naszej dzielnicy we wszystkich walkach o niepodległość: w roku 1812, 1830/31, 1863, 1905, za okupacji niemieckiej i w 1920.

Przyziom.

Sala XIX. Wychowanie Fizyczne i Przysposobienie Wojskowe ogniskuje w sobie wszystko co przyczynia się do rozwoju tężyzny wśród młodzieży i jej gotowości obronnej.

Sala XX. Harcerstwo obrazuje rozwój harcerstwa na terenie Okręgu Płockiego.

Fragment sali „SZTUKA PIĘKNA" Fot. Józef Ostrower
U góry obrazy Fr. Szwocha i M. Dudy, u dołu płaskorzeźby W. Gruberskiego.

Fot. J. Dąb.

„Sosna" C. Idźkiewicz, pinx.

Co zwiedzić w Płocku,

będąc na Wystawie Regjonalnej?

Będąc na Wystawie Regjonalnej w Płocku, należy zwiedzić: Muzeum Pł. T. N. im Prezydenta I. Mościckiego, Muzeum Diecezjalne i Bibljotekę Seminarjum Diecezjalnego, oraz, o ile będzie grana w tym czasie w Teatrze Miejskim, należy być koniecznie na sztuce ks. Wł. Skierkowskiego p. t.: „Przenosiny na Kurpiach“. Jest to II część słynnego „Wesela na Kurpiach“, a wystawiona jest przez uczniów i uczenice szkół państwowych średnich w Płocku i odznacza się niezwykłą melodyjnością, ukazując widzom zwyczaje i obyczaje, panujące w nader ciekawym rejonie Mazowsza Płockiego, zw. rejonem Mazowiecko-Kurpiowskim.

Z piśmiennictwa.

Ignacy Nikorowicz „Nieśmiertelny kochanek“, 8-ka, str. 120. Cena zł. 3.— Któż nie zna autora świetnej komedji p. t. „W gołębniku“, granej przez wszystkie sceny polskie, albo powieści „Jan Kiszocki“, która rozeszła się w kilku wydaniach.

Otóż nowa książka Ignacego Nikorowicza jest dalszym dowodem wszechstronności tego niezwykłego talentu literackiego. „Nieśmiertelny kochanek“ to szereg krótkich, mocnych jak błyskawica, opowieści, omawiających różnorodne przejawy ludzkiego żywota. Niektóre z nich, jak „Nieśmiertelny kochanek“ ścinają krew w żyłach swą niesamowitą grozą, inne znów — jak: „Drewniane serduszko“ lub „Dzwonnik“ są maleńkiemi perełkami literackiemi, zdumiewające w pięknie swej prostoty i prawdziwym smętku poety. Autor nie zrobił zawodu swoim czytelnikom—przeciwnie, wdzięczni mu będą za ten tom pełen fascynujących niezwykłości.

— „Oto jest pistolet do zabicia grzechu śmiertelnego — smutku“ — autograf *Kornela Makuszyńskiego*, umieszczony na opasce jego nowej książki p. t. „Listy zebrane“. I rzeczywiście, książka ta jest tak wesoła, takim szczerym śmiejąca się śmiechem, jakim tylko jego książki śmiać się umieją. Zawiera ona dziesiątki listów: z Capri, Lido, Paryża, Sopotu, Karlsbadu. Z nich poprostu nieśmiertelne w swym „genre“ są listy z Sopotu i Zakopanego. Lecz Makuszyński potrafi też wzruszyć. Kto nie wierzy, niech zajrzy na koniec książki i przeczyta przepiękne zakończenie listów ze Lwowa, owiane szczerym sentymentem i głęboką czcią dla bohaterskiego miasta, wobec którego z ust tego „syna marnotrawnego“ znika lekki uśmiech, a w sercu rodzi się nabożna prawie powaga. (Gebethner i Wolff. Cena zł. 10).

Numer majowy „Rycerza Niepokalanej“ przynosi szereg artykułów, poświęconych przeważnie czci Niepokalanej Dziewicy, jak: „Milicja Niepokalanej“, „W cichy powszedni dzień na Jasnej Górze“ (wrażenia), „Jak Ojciec św. Pius XI czci Niepokalaną“, „Marszałek Foch jako czciciel Niepokalanej“, a wplatane są w te opowiadania krótkie, dobrze zbudowane wierszyki. Wolnomyślicielom naszym przydać się może uważne odczytanie artykuliku p. t. „Ku uwadze polskich Vaugnan'ów“. Obfita „Kronika“ ze świata katolickiego i z Polski, liczne drobne wiadomości jako „Iskierki“ i podziękowania Niepokalanej za łaski: oto całość numeru majowego „Rycerza Niepokalanej“, umilonego jeszcze licznemi, udatnemi rycinami. Cena egz. o 32 stronach w okładce 15 groszy, prenumerata roczna zł. 1.50; dla bezrobotnych i b. ubogich darmo. Adres: Admin. „Rycerza Niepokalanej“, OO. Franciszkanie, Niepokalanów, p. Teresin Soch.

Nowa powieść *T. Brudzewskiego:* „Płomień na wietrze“ jest w jego dorobku pisarskim pozycją nader ciekawą, wartościową i znamionującą okrzepnięcie i krystalizację tego obiecującego talentu. Treścią książki są przeżycia wnuczki emigranta z 1831 r., która przed samą wojną przyjeżdża odwiedzić kraj i nieznaną rodzinę. Maja Borsztett wskutek wielkich różnic wychowania, diametralnie odmiennej psychiki i poglądów pada ofiarą ostrych konfliktów z rodzinnemi „żubrami“ i, wróciwszy do Francji, omal nie staje się łupem handlarza kokainy i niebieskiego ptaka, przed którym ratuje ją jedynie niezawodny instynkt i intuicja. Dalszą treścią książki są dzieje małżeństwa Mai i jej powrotu do kraju z dorosłą już córką, o której szczęście musi walczyć z koleji. Powieść ta jest pisana nader żywo i angażuje czynnie uwagę czytelników, dając im szerokie pole do snucia własnych komentarzy. (Nakł. Gebethnera i Wolffa. Cena zł. 7.50).

Ukazała się część III-cia „Burzy dziejowej“, pamiętnika gen. *Eugenjusza de Henning-Michaelisa;* część ta nosi tytuł: „W zamęcie“, a obejmuje lata 1917 i 1918, t. zn. okres organizacji korpusów polskich w Rosji. Pamiętnik przynosi szczegóły i oświetlenie znanych wypadków poprostu rewelacyjne i wskazuje przyczyny załamania się formacyj wojskowych w Rosji. W każdym razie — mówi autor, i z radością to podnosimy — „wina nie spada na szeregowego oficera lub żołnierza w korpusach wschodnich skupionego; walczył on mężnie z wrogami Polski — bolszewikami, Ukraińcami i Niemcami, oparł się zwycięsko zgniliźnie bolszewickiej, znosił bez protestu ciężkie trudy i cierpienia, przyniósł do kraju wysokie poczucie godności żołnierskiej, obcej wszelkiej reklamie i chęci dyskontowania swych zasług na koszt zubożałego kraju, a gdy rozpoczęła się walka o utrwalenie granic Polski, wrócił on do szeregów — został przykładem karności wojskowej i służby ofiarnej ku chwale Ojczyzny“. (Nakł. Gebethn. i Wolffa. Cena zł. 7.80).

„Panteon Polski“, nr. 57, zeszyt za czerwiec zawiera: „W rocznicę Rokitny z ilustr., „Wspomnienia ze Szkoły podhor. w Kamieńsku“, „Z przeżyć na Pokuciu 1919 r.“, „Przejścia na Syberji w 1918 r.“ — pozatem liczne wspomnienia, zapiski, notatki i t. p. Adres: Lwów — Skrzynka 98. Zeszyty okazowe odwrotnie.

Rolnictwo. Hodowla. Ogrodnictwo.

Pod redakcją St. Domańskiego b. inst. P. O. T. R.

Pogadnka Rolnicza.

Choć się to często pisze w rolniczych gazetach i przypomina w pogadankach kółkowych, żeby nie dopuszczać chwastu do rozrastania się w siewach, to jednak jeszcze tych różnych chwastów po polach naszych rośnie więcej, niż bogatych plonów uprawnych. Więc jeśli gospodarze zaniedbali zapobiegania rozrostu zielska, to niechże go powyrywają choćby teraz kiedy moc kwitnie i przekwita, zwłaszcza ognichy w jarzynach, a często nawet w ziemniakach. Nastręcza się przytem uwaga, że co z tego niezdatne na spasenie — nie powinno się pozostawiać w bruzdach, lecz starannie zebrać i wywieść na kompost.

Kompost, czyli kupa różnych odpadków gospodarskich, jak: popiół, śmiecie, przeróżne zgniłki, podskrzybki z podwórza czy z szosy z dodatkiem zielsk — powinna być w każdem gospodarstwie zakładana, a jak się taką kupę kompostową potem przemięsza i jedno z drugiem przegnije — to mamy jakby znalazł kilka fur doskonałego nawozu pod wszelkie warzywa. Świeże zielsko ma w takim kompoście bardzo ważne znaczenie, bo mając skłonność do szybkiego gnicia podniecа rozkład całej masy trudniej gnijących części kompostu.

Tylko trzeba te zielska zwalać na przekładankę z popiołem i innemi materjałami — to znaczy, żeby nie zwalać byle jak, ale równo miejsce przy

miejscu rozpostrzeć, potem inny materjał np. śmiecie również po całej kupie rozrzucić, znów zielsko i t. d. Niby to tego niewiele bywa, a przecie na rok zbierze 8 do 10-ciu worków popiołu z jednego mieszkania. A pomyje?, a śmiecie?, nie licząc już tego, co z pola zielsk i skrzybanek można przyciułać.

Szczegóły o urządzeniu kompostu znajdziecie czytelnicy w odnośnych książeczkach Dr. Dederki: „Jak przysporzyć gnoju", więc tu tylko, jako przypomnienie o tę sprawę potrącam. Dziś, gdy bieda dociska nie wolno zaniedbywać takich właśnie najtańszych sposobów przyciułania nawozu.

Gdy mowa o nawozach nie zawadzi przypomnieć o jednym niedawno wprowadzonym do sprzedaży nawozie bardzo cennym. Nawóz to fosforowy wydobywany u nas w Polsce z ziemi, a więc i tani. Złoża tego nawozu znalazły się w paru miejscach, a głównie zajęto się wydobywaniem ich nad Wisłą koło Kazimierza. Są to tak zwane fosforyty rachowskie, które zmielone w drobny pył okazały się bardzo skuteczne na ziemiach kwaśnych, iłowatych, sapowatych, w użyciu pod oziminy, pod owies i na łąki. Warto poczynić z tym nawozem próbę, skoro jest bardzo tani. Zboże dziś kiepsko płaci, kto wie, czy nam się opłaci stosować droższe nawozy fosforowe, a przynajmniej, czy choć częściowo nie wartoby tych droższych zastępować mączką fosforytową. Pora zamawiania tych nawozów, jeśli chodzi o oziminy — teraz właśnie przypada i niechby panowie instruktorzy pomogli rolnikowi w doświadczeniach z tym naszym polskim nawozem, o którym słychać, że w wielu wypadkach bardzo korzystnym się okazał.

Musimy wciąż szukać sposobów wybrnięcia z biedy, a więc i przy stosowaniu nawozów robić próby i doświadczenia, co taniej kosztuje i co lepiej się opłaca, nie trzymać się jak pijany płotu tego, co dawniej przy lepszych cenach — mogło się wydawać bardziej wskazanem.

F. St.

Wybory prezydjum zunifikowanych organizacyj rolniczych.

W dniu 2 czerwca 1929 r. odbyło się pierwsze posiedzenie prezydjum Centralnego Towarzystwa Organizacji i Kółek Rolniczych, w składzie następującym: pp. Fudakowski Kazimierz, Fijałkowski Władysław, Maj Andrzej, Przedpełski Wiktor, Rudowski Jan i Wilkoński Tomasz.

Z grona swego, Prezydjum wybrało p. Fudakowskiego na prezesa instytucji, pp. Rudowskiego i Wilkońskiego na vice-prezesów urzędujących. Po nakreśleniu przez pp. Fudakowskiego i Przedpełskiego programu prac Towarzystwa w związku z potrzebami polskiego rolnictwa, Prezydjum powzięło szereg decyzji w sprawach dotyczących wewnętrznej organizacji instytucji. (Arol).

Uchylenie cła wywozowego od żyta i mąki żytniej.

Z dniem 11 czerwca b. r. weszło w życie rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa, uchylające cło wywozowe od żyta i mąki żytniej.

Z chwilą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia jednocześnie tracą moc obowiązującą rozporządzenia Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dnia 15 stycznia 1927 r. w sprawie ustanowienia cła wywozowego od żyta i mąki żytniej (Dz. U. R. P. Nr. 4, par. 22), rozporządzenie tych samych Ministrów z dnia 26 września 1928 r. o dalszem przedłużeniu terminu mocy obowiązującej rozporządzenia z dnia 15 stycznia 1928 r. w sprawie ustanowienia cła wywozowego od żyta i mąki żytniej (Dz. U. R. P. Nr. 85, par. 753) oraz rozporządzenie tychże Ministrów z dnia 26 stycznia 1929 r. o częściowej zmianie rozporządzenia z dn. 15 stycznia 1927 r. w sprawie ustanowienia cła wywozowego od żyta i mąki żytniej (Dz. U. R. P. Nr. 9, par. 79).

Hodowla drobiu w Jugosławji.

Jugosłowiańskie Ministerstwo Rolnictwa i Wód opracowało projekt ustawy o rozwoju hodowli drobiu w państwie. Zamierzenie to wywołało w szeregu państw duże zaciekawienie — to też sądzimy, że i u nas wywoła ono niemniejsze zainteresowanie.

W motywach załączonych do projektu ustawy czytamy, iż hodowla drobiu powinna być w najszybszym czasie rozwinięta i ulepszona w celu otrzymania lepszych produktów poszukiwanych na rynkach zbytu. Rozwój hodowli wymaga rozporządzeń, któreby nie były frazesem, lecz stwarzały warunki dla organizacji intensywnej pracy, poparcia prywatnej inicjatywy i koordynacji wysiłków ku temu zmierzających.

Program pracy ma obejmować: 1) organizację wzorowych stacji wyboru materjału zdrowego, 2) organizację spółdzielni hodowców drobiu, 3) organizację spółdzielni hodowców drobiu, 3) organizację wydziału hodowli drobiu przy Min. Roln., który zarazem ma być organem doradczym w sprawach eksportu produkcji drobiowej. (Arol).

Najważniejsze wydarzenia w m. kwietniu 1929 roku.

Sprawy krajowe.

— Zgon poety śląskiego Jana Kubisza.

— Największy zator lodowy w Polsce pod Czerwińskiem miał 9 klm. długości.

— Zmarł w Krakowie Feliks Jasieński, który swe zbiory miljonowej wartości ofiarował Muzeum Narodowemu w Krakowie.

— W Nowym Yorku urządzono wystawę książki polskiej.

— 13-go ustąpił gabinet premjera Kazimierza Bartla, a mianowany został gabinet d-ra Kazimierza Switalskiego. Do gabinetu tego weszła większość b. ministrów.

— Zgon Arcybiskupa Hryniewieckiego we Lwowie.

— Ś. p. Gabrjel Krasiński zapisał na rzecz Krakowskiej Akademji Umiejętności 2 majątki ziemskie.

— W Hawrze spuszczono na wodę pierwszą polską łódź podwodną „Wilk", a w Nantes drugą „Ryś".

— Zgon działacza cieszyńskiego ks. prałata Józefa Londzina.

— Nagrodę literacką Warszawy otrzymał Wacław Berent, a artystyczną rzeźbiarz Pius Weloński, nagrodę literacką Łodzi Zofja Rygier-Nałkowska-Gorzechowska.

— Zgon znanego autora Artura Gruszeckiego.

Sprawy zagraniczne.

— Zgon gen. Sarrail dowódcy korp. w Salonikach podczas wojny światowej.

— Parlament francuski uchwalił ustawę zezwalającą na otwieranie zakonów.

— Amerykanie zatopili angielski parowiec „Imalone" pod zarzutem przewożenia alkoholu.

— W Rosji sowieckiej wprowadzono kartki na kaszę (2 kg. mies.), masło (50 gr. mies.) i cukier.

— Niemcy przygotowują na rok 1930 obchód 700-lecia osiedlenia się Krzyżaków na ziemiach polskich.

— Książe Monaco rozwiązał parlament.

—W Delhi w Indjach nacjonaliści indyjscy rzucili 2 bomby podczas otwarcia nowego parlamentu.

— Poselstwo włoskie w Warszawie i polskie w Rzymie mają być podniesione do godności ambasad.

— Odbywające się w Paryżu narady bankierów w sprawie określenia rat spłacania długu wojennego niemieckiego zostały po trzymiesięcznem trwaniu rozbite przez Niemców, którzy wysunęli żądania zwrotu im kolonij, korytarza pomorskiego i Śląska. Przewodniczący konferencji rzeczoznawca angielski lord Ravelstoke zmarł w nocy po posiedzeniu skutkiem ataku sercowego.

— 21 kwietnia, w tradycyjną datę założenia Rzymu, obchodzoną przez faszystów jako święto narodowe pracy, otwarto nowy parlament włoski.

— We Włoszech wprowadzono nowe godło państwowe, będące połączeniem herbu rodowego domu Sabaudzkiego (biały krzyż z koroną) z symbolem faszyzmu (pęki rózeg liktorskich z toporem).

— W Stanach Zjednoczonych rozpoczęła się walka z nałogiem palenia.

— W Dunkierce we Francji spłonęła starożytna bibljoteka miejska z 90.000 tomów, wśród nich wiele dawnych rękopisów.

— W Paryżu odsłonięto 28 kwietnia pomnik Mickiewicza dłuta Bourdelle'a.

CENA PRENUMERATY: Rocznie 12 zł., półrocznie — 6 zł., kwartalnie 3 zł. 60 gr. PRENUMERATA ZAGRANICZNA: Rocznie—15 zł. w St. Zjedn. i Kanadzie — 3 dol. Egzemplarz pojedyńczy z przesyłką pocztową lub odnoszeniem do domu 1 zł. 20 gr.

Kierownik Działu Rolniczego: **St. Domański.**

Redaktor odpowiedzialny i wydawca: **Konstanty Bolesta-Modliński.** Druk. B-cia Lipkowie w Płocku.